

Аустријска библиотека у Београду: место које спаја културу, образовање и међународну сарадњу

УДК 026:008(436]:027.7(497.11)

САЖЕТАК: Рад разматра улогу Аустријске библиотеке у Београду као савременог културно-образовног центра чије деловање превазилази традиционалне оквире библиотечке делатности. Посебна пажња посвећена је програмским активностима које библиотека организује – књижевним сусретима, радионицама, изложбама, филмским пројекцијама и програмима за развој језичких вештина – а који укључују публику и промовишу савремену аустријску културу. Ови програми доприносе развоју читалачке писмености, критичког мишљења и целоживотног учења, док истовремено стварају отворен и подстицајан простор за интеркултурни дијалог, креативност и повезивање различитих заједница. Анализа ових активности показује да Аустријска библиотека функционише као живо културно чвориште које доприноси развоју заједнице и јачању културних веза између Србије и Аустрије.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: Аустријска библиотека у Београду, културно-образовни програми, целоживотно учење, интеркултурни дијалог.

РАД ПРИМЉЕН: 24. фебруар 2026.

РАД ПРИХВАЋЕН: 13. март 2026.

Шејла Џидић

ORCID 0009-0006-2297-2427

dzidic@unilib.rs

*Универзитетска библиотека
„Светозар Марковић“
Београд, Србија*

1. Увод

Библиотеке као културни центри одавно нису изузетак већ уобичајена појава. Оне су се глобално етаблирале као места која

поред својих основних делатности окупљају ширу заједницу и пружају могућност уживања у читавој лепези културних и образовних садржаја. Као институције усмерене ка веома хетерогеној публици, оне премошћују генерацијске и етничке јазове, а кроз међународну сарадњу и културолошке. Аустријска библиотека у Београду делује као посебна јединица Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“. Основана је у оквиру међународне иницијативе Савезног министарства за Европу, интеграцију и иностране послове Републике Аустрије (Bundesministerium für europäische und internationale Angelegenheiten – BMEIA) као део широке мреже која траје већ 40 година и састоји се од укупно 65 библиотека. Својом посебном структуром и разноликом програмском понудом Аустријска библиотека у Београду представља један од светлих примера библиотеке као културног чворишта.

2. Културне и образовне активности

Аустријске библиотеке у земљама домаћинима нису само библиотеке у ужем смислу речи, већ и живи културни центри. Њихова мисија је промовисање аустријске културе, науке и немачког језика. Осим што представљају „научне сателите Аустрије у иностранству“, оне служе и као информационо-културни центри, који у сарадњи са културним форумима и представништвима Републике Аустрије у земљама у којима делују, организују културне и научне догађаје и чине важан део аустријске културне политике у иностранству (Angelegenheiten 2020, 225). О значају ових библиотека сведочи чињеница да се годишње у њима организује преко хиљаду културно-образовних активности (према последњем извештају само 2024. године укупно је спроведено 1.066 догађаја (Marinkovic 2025)). У том духу, Аустријска библиотека у Београду од свог оснивања развија богат програм, који је бесплатан и отворен за све заинтересоване грађане, укључујући и оне који нису њени чланови. Организују се књижевни сусрети, радионице, филмске вечери и изложбе, а посебну пажњу привлаче језички кафеи и дани друштвених игара, где се немачки језик учи кроз разговор, игру и дружење у опуштеној атмосфери.

3. Књижевни програм

Библиотеке имају стратешки значај у развоју писмености и читалачких компетенција будући да обезбеђују приступ литератури и

подстичу културу читања, а с обзиром на то да имају потенцијал да допру до великог броја људи, представљају идеална места за унапређење писмености. Савремени приступи учењу и концепт целоживотног образовања довели су до ширег схватања појма писмености, која се данас разуме као скуп функционалних и преносивих знања, вештина и стратегија развијаних током читавог живота кроз друштвену интеракцију (Pavlović Babić and Baucal 2010). PISA дефинише читалачку писменост као способност разумевања, коришћења и процењивања текстова, као и способност да се о прочитаном тексту размишља и да се њиме активно бави ради остваривања личних циљева, развоја знања и потенцијала, као и учешћа у друштву (Мо 2019). Дакле, читалачка писменост не подразумева само пуко разумевање написаног, већ и критичко приступање тексту. Имајући ово у виду, Аустријска библиотека у Београду спровела је низ активности у циљу промовисања читања, критичког размишљања и креативног писања. Активности су укључивале књижевне сусрете, промоције књига, литерарне конкурсе, као и радионице и конкурсе писања књижевних рецензија.

Књижевни сусрети имају посебан значај јер локалној публици омогућавају непосредан контакт са савременом аустријском књижевношћу и њеним ауторима, који су управо у нашој библиотеци промовисали своје нове наслове, а у неколико случајева и прве преводе својих дела на српски језик. Кроз читања и дискусије посетиоци добијају прилику да подробније разумеју књижевне токове, теме и друштвени контекст у којем настају савремена дела, док дијалог са писцима отвара простор за живу културну размену. Управо овај директан сусрет и интеракција између аутора и публике доприноси ширем културном домету оваквих дешавања, јер књижевност излази из оквира текста и постаје средство међукултурног повезивања и узајамног разумевања. Аустријска библиотека у Београду до сада је угостила ауторе Герхарда Блабола, Карин Пешка, Рафаелу Еделбауер, Маргариту Кинстнер, Ирис Блауенштајнер, Бјанку Чајкнер, Магдалену Шрефел и Горана Новаковића.

У сарадњи са Катедром за германистику Филолошког факултета у Београду организоване су и тематске књижевне вечери „Паскање о књигама“ (нем. *Buchgeplauder*). Избор наслова одражава намеру да се овај догађај издвоји из мноштва сличних, те да својим неформалним призвуком привуче и млађу публику и подстакне на учешће у читању и дискусијама о књижевности. Програм покренут у октобру 2025. године конципиран је као циклус који се реализује једном месечно, са паузом

током летњих месеци, а сваки сусрет усредсређен је на стваралаштво једног значајног аутора аустријске књижевности. Уводна два програма била су посвећена стваралаштву Рајнера Марије Рилкеа и Ернста Јандла. Програм је подељен у два сегмента: у уводном, едукативно-теоријском делу, учесницима је представљен кратак биографски и библиографски оквир, као и осврт на значај и рецепцију стваралаштва тематизованог писца, како у време његовог деловања, тако и у савременом контексту. Други део програма је интерактивног карактера и подразумева укључивање публике кроз анализу ауторових текстова и отворену дискусију или кроз радионице креативног писања. У оквиру ових радионица посетиоци су подстакнути да напишу сопствене текстове, ослањајући се на поетику, стил и технику представљеног аутора. Поезија Ернста Јандла показала се као посебно погодна за овакве активности, имајући у виду њену неконвенционалну форму и чињеницу да је он сам позивао читаоце да се опробају у писању служећи се његовом техником.

У априлу 2023. године у сарадњи са Гете институтом, Аустријском амбасадом, Аустријским културним форумом и Филолошким факултетом у Београду организована је радионица писања књижевних рецензија. Предавачи су били Инес Шолц из Аустријског друштва за књижевност (*Österreichische Gesellschaft für Literatur*) и Тино Шленх, млади немачки аутор, новинар и креатор књижевног блога „*Literaturpalast*“. Радионица је била подељена на два дела – теоријски и практични, а полазници су као припрему за радионицу имали задатак да прочитају дело *Alles was glänzt* – роман првенац младе аустријске списатељице Мари Гамилшег. У првом делу радионице учесници су упознати са техникама анализе и тумачења савремених књижевних дела. Други део обухватао је серију практичних вежби, од којих је прва била усмерена на анализу и упоредно разматрање различитих типова и формата књижевног приказа. Предавачи су за ову вежбу одабрали три примера: по један књижевни приказ из аустријског недељника *Falter* и немачког недељног листа *Der Spiegel* и рецензијама објављеним на друштвеној мрежи Инстаграм. Учесници су током овог дела били укључени кроз дискусије са предавачима, а потом су имали прилику да се опробају у писању књижевног приказа у једном од обрађених формата, те да накнадно међусобно и са предавачима дискутују о својим радовима, размењују идеје, дају и примају савете и сугестије. Радионица је одржана у просторијама Филолошког факултета у Београду. Сви учесници добили су потврде о учешћу, а студенти германистике

Филолошког факултета у Београду су на основу ове потврде могли да остваре ЕСПБ бодове¹ као додатак дипломи. Радни језик радионице био је немачки, што је омогућило непосредан контакт са савременом немачком књижевношћу и прилику да полазници усаврше своје знање немачког језика на вишем и стручнијем нивоу.

Због великог интересовања и веома позитивних утисака полазника радионице одлучено је да овај програм буде поновљен и наредне године, а предавач је поново била Инес Шолц. Овога пута радионица је реализована у онлајн формату, с намером да се омогући учешће из различитих градова. Учесници су, као и претходне године, имали задатак да пре радионице прочитају књижевно дело које је одабрао предавач, овај пут то је био роман *Herr Kato spielt Familie* аустријске списатељице Милене Мичико Флашер. Програм радионице је остао непромењен, састојао се од теоријског и практичног дела, а полазници су и овај пут добили сертификат о учешћу.

Поред ових радионица Аустријска библиотека је учествовала на развијању вештина писања и кроз организацију конкурса. Учесници су имали прилику да се опробају у писању књижевних приказа, али и у литерарним конкурсима на задату тему где су достављали радове у формату кратких прича или песама. Библиотека је уз подршку партнера попут Аустријског културног форума, Гете института и аустријских лектора са Универзитета у Београду и Новом Саду организовала шест конкурса – три литерарна и три конкурса за писање рецензија. По завршетку конкурса организоване су свечане доделе награда на којима су учесници читали своје радове и сви су добили награде за учешће на конкурсима. Осим тога, сви пристигли радови објављени су у збиркама које библиотека публикује у онлајн формату. Овим библиотека и њени партнери настоје да учесницима пруже додатни подстицај, омогуће видљивост њиховог стваралаштва и награде уложени труд. Програм се од 2019. године реализује поводом Светског дана књиге и ауторских права, а библиотека намерава да настави да расписује ове конкурсе сваке године стварајући једну лепу традицију неговања писане речи и давања прилике младима да покажу своје стваралачке вештине.

1. ЕСПБ – Европски систем преноса бодова (енгл. *European Credit Transfer and Accumulation System*). ЕСПБ се додељују за укупно ангажовање студента, које обухвата активну наставу (предавања, вежбе, семинаре, колоквијуме, испите, завршни рад), професионалну праксу и самостални рад и неопходни су за успешно савладавање предмета, семестра, академске године и целокупног студирања (прим. аут.).

Један од запажених резултата позива на учешће у радионици односи се на структуру пријављених учесника. Приближно једну трећину полазника радионице сачињавали су учесници који не припадају сфери филологије и хуманистичких наука, већ различитим дисциплинама природних наука (Џидић and Ђелић 2022). У нешто мањем обиму слична структура могла се уочити и међу учесницима литерарних конкурса, док је међу посетиоцима других културних активности библиотеке нарочито изражена. Такав разнолик састав публике може се тумачити као показатељ потенцијала библиотеке да оваквим ангажовањем допринесе стварању шире академске и културне заједнице. Сличне резултате запажају и колеге из других Аустријских библиотека, па тако Блаженка Клемар Бубић, руководилац Аустријске књижнице на Филозофском факултету у Загребу, примећује: „Бројни програми које Аустријска књижница организује привлаче не само студенте германистике и њихове професоре, већ и студенте других студијских програма, као и људе који нису непосредно повезани са Филозофским факултетом. На тај начин се успостављају контакти и пријатељства која могу довести до покретања нових заједничких пројеката (Klemar Bubić 2019).“

Дакле, књижевни програми у Аустријској библиотеци од изузетног су значаја јер библиотека спровођењем оваквих активности, поред промовисања аустријске књижевности, подстиче креативност и развој критичке мисли и гради активну и међународно повезану заједницу младих аутора и читалаца.

4. Филмске вечери

Још 1972. године, Манифест јавних библиотека Унеска нагласио је потребу за аудио-визуелним материјалима у јавним библиотекама, како за одрасле, тако и за децу. Следеће године, у оквиру IFLA-е формиран је Округли сто о аудио-визуелним материјалима, који обухватају све „нематеријалне књижне ресурсе“ или – према другој дефиницији – све документе чија употреба захтева одговарајућу опрему (Royan and Steiner 2004, 5). Иако Аустријска библиотека у Београду формално делује у оквиру академске библиотеке, један од њених кључних циљева, како истиче оснивач ВМЕИА, јесте привлачење што шире јавности и представљање аустријске културе различитим циљним групама. У складу са тим циљевима и IFLA смерницама, Аустријска библиотека у Београду својим корисницима омогућава не само приступ филмовима из сопствене ДВД колекције,

већ и организоване пројекције аустријских филмских остварења и ван библиотечног фонда. Захваљујући подршци Аустријског културног форума који за потребе библиотеке откупљује права за приказивање, организован је низ филмских вечери (нем. *Filmabende*) посвећених савременој аустријској кинематографији. Пројекције су бесплатне и отворене за све заинтересоване посетиоце, и неретко су пропраћене дискусијом о приказаном филму. До сада је приказано више од десет филмова и настојаћемо да наставимо ову активност, с обзиром на велико интересовање и веома позитивне утиске посетилаца.

5. Изложбе

Премда савремена библиотека настоји да прати потребе својих корисника и одговара на њихова очекивања, она не сме изгубити из вида своју фундаменталну улогу чувара знања и просветитељске институције у друштву. У пракси то подразумева да библиотека не треба само да задовољава потребе корисника, већ и да их усмерава и инспирише, подстиче њихов лични и интелектуални развој кроз пружање квалитетних културних садржаја и приближавање тема које им до тада нису биле блиске. Изложбена делатност у библиотекама није продукт савременог друштва, већ у различитим појавним облицима прати њихов развој кроз читаву историју – од зоолошких узорака изложених у античкој Александријској библиотеци, преко такозваних „кабинета куриозитета“ (нем. *Wunderkammer*) ренесансне Европе у којима су поред раскошно опремљених књига излагани разноврјни драгоцени предмети, па све до савремених тематских и уметничких изложби какве се данас могу видети у библиотекама широм света. Оне служе да истакну библиотечке колекције, побољшају искуство корисника и омогуће корисницима активније учешће у животу заједнице (Ng-He 2019), буде радозналост и афирмишу креативност (Ng-He and Meinke 2022).

Тематске изложбе које Аустријска библиотека организује управо остварују ову улогу, обрађујући битне историјске периоде, личности и значајне везе између Аустрије и Србије. Оне су пропраћене језгровито сачињеним двојезичним каталозима (на српском и немачком језику) и интерактивним садржајима, што их чини привлачним како стручњацима, тако и широј јавности, а пописана библиографија представља одлично полазиште за даљи самостални истраживачки рад. Свака изложба подразумева представљање репрезентативних

публикација из библиотечког фонда које тематски допуњују изложене садржаје. Посебан акценат стављен је на млађу публику, којој библиотека настоји да приближи представљене теме на савремен и визуелно привлачан начин кроз интерактивне или мултимедијалне елементе попут филмова и подкаста (Џидић and Ђелић 2022), омогућавајући им да стекну ново знање. Међу досад реализованим изложбама истичу се „Учена лепота: Прве знамените Српкиње школоване у Аустрији крајем 19. и почетком 20. века“, „Белешке из неизмерне жеђи: Франц Кафка (1883–1924), поводом стогодишњице пишчеве смрти“ и „Завађена сећања: Богдан Богдановић (1922–2010), поводом 100 година од рођења истакнутог архитекте.“ Додатну вредност овог програма представља чињеница да се изложбе реализују као путујуће поставке које, након иницијалног представљања у Београду, уз подршку Аустријског културног форума гостују у бројним градовима широм Србије. О квалитету и релевантности ових програма сведочи чињеница да су изложбе Аустријске библиотеке дочекиване са великим интересовањем у институцијама домаћинима. То се огледа кроз добру посећеност и позитивне коментаре локалне публике и чињеницу да библиотека неретко добија упите о будућим изложбеним пројектима, који би могли да гостују у овим установама.

6. Програми развоја језичких компетенција

Као подстицај учењу немачког језика и подршка онима који га већ уче, Аустријска библиотека је, поред поменутих књижевних програма, организовала различите активности намењене развоју језичких вештина попут језичких кафеа (нем. *Sprachcafés*) и дана друштвених игара (нем. *Spieltage*). Језички кафеи организовани су у сарадњи са аустријским лекторима и практикантима, а учесници су имали прилику да у опуштеној атмосфери разговарају о различитим темама. Како би се осигурало да учесници у сваком тренутку имају повод за разговор и да лако могу да иницирају дискусију, организатори су припремали избор тема које би биле интересантне и приступачне ширем броју учесника. На сваком језичком кафеу учествовали су и изворни говорници немачког језика, што је полазницима омогућило драгоцену искуство непосредне комуникације са матерњим говорником. Ове активности представљају значајан допринос развоју језичких компетенција, нарочито у ситуацијама када се језик учи ван његовог

природног говорног окружења и када ученици немају могућност контакта са језиком ван наставног процеса.

Дани друштвених игара Аустријске библиотеке конципирани су као наставак и програмско проширење активности коју је организовала Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“ поводом обележавања „Међународног дана игара“ – иницијативе коју су покренули Џени Левин и Скот Николсон, уз институционалну подршку Америчког библиотекарског удружења (енгл. American Library Association – ALA). Циљ иницијативе био је да се заједнице поново повежу са библиотекама преко едукативних, рекреативних и друштвених вредности разних типова игара (AASL 2026). Замисао је била да се библиотеке широм света повежу тако што ће сви истог дана заједно са својим корисницима играти Global Gossip Game (верзија игре глувих телефона) путем интернета, а осим тога посетиоцима тог дана понудити и различите друштвене игре за коришћење у библиотеци. Иницијатива која је 2007. године најпре конципирана као Национални дан игара услед изузетно доброг одзива и позитивног одјека у јавности прерасла је најпре у Међународни дан, потом у Међународну недељу, да би се од 2022. године цео новембар обележавао као Међународни месец игара. Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“ прикључила се иницијативи 2014. године уз подршку Америчког кутка кроз уступање дела своје богате колекције друштвених игара и учешће у реализацији. Од 2016. године Аустријска библиотека је преузела организацију програма и интегрисала га у редовни годишњи план активности, настављајући успешну сарадњу са Америчким кутком и проширујући га кроз нова партнерства са Гете институтом, Аустријским институтом и Аустријским културним форумом, који доприносе реализацији програма уступањем друштвених игара на немачком језику. Захваљујући Аустријском културном форуму за фонд Аустријске библиотеке набављено је и неколико нових друштвених игара. При избору игара посебна пажња посвећује се њиховом едукативном потенцијалу, те се настоји да заступљене буду оне игре које подстичу конверзацију и доприносе развоју језичких компетенција. Посебна вредност оваквог концепта огледа се и у чињеници да су поједине игре тематски осмишљене тако да учеснике упознају са историјом, географијом и културом земаља немачког и енглеског говорног подручја, чиме се, кроз интерактиван и приступачан формат, истовремено унапређују језичке компетенције и проширују општа знања. С тим у вези, кроз укључивање игара на немачком и енглеском језику програм је додатно оснажен као платформа за

неформално учење и интеркултурну размену, поред тога што испуњава своју основну сврху да привуче кориснике у библиотеку и развија социјалну интеракцију. Будући да је ова активност наишла на одличан одзив и изузетно позитивне утиске посетилаца, Дани друштвених игара организују се и независно од Међународног месеца игара, те се сада овај програм реализује више пута у току године.

Обе поменуће активности – језички кафеи и дани друштвених игара – представљају значајан облик програмског рада усмерен на повезивање заједнице са библиотеком и подстицање активног учешћа корисника. У ширем смислу, оне омогућавају међусобно повезивање учесника, размену искустава и неформално учење, посебно у области усвајања и унапређивања језичких вештина. Захваљујући опуштеној атмосфери и одсуству формалних оквира, ствара се подстицајно окружење у којем учесници лакше ступају у комуникацију, слободније изражавају мишљење и превазилазе страх и стеге које формалнији облици наставе или институционални простори често подразумевају.

7. Програми за најмлађе

Подаци из студија о дугорочним ефектима раног образовања указују на значајну улогу оваквог приступа у развоју когнитивних компетенција код деце, док су велики светски реформатори образовања попут Јохана Хајнриха Песталоција, Марије Монтесори и Џона Дјуија истицали важност учешћа детета у процесу учења, подстицајног окружења и уравнотеженог развоја когнитивних, емотивних и практичних способности. Дакле, рани приступ образовању и омогућавање да се дететов ум самостално развија у безбедном и стимулишућем окружењу кључни су за развој интелектуалних и моралних способности детета, а библиотеке га могу подржати пружајући сигуран, неутралан простор и пажљиво осмишљене интерактивне програме. Аустријска библиотека је настојала да у свој културно-образовни програм укључи и активности намењене најмлађим корисницима, а у оквиру свог књижног фонда поседује и преко осамдесет књига за децу и младе. У неколико наврата су у сарадњи са Немачком школом у Београду реализоване групне посете деце школског и предшколског узраста. Програм је пажљиво припреман у складу са узрастом различитих група и укључивао је бројне активности попут радионица читања, причаоница и упознавања са радом, значајем и устројством библиотеке кроз интерактивне садржаје. Примера ради, током читања одабраних прича,

деца су подстицана да постављају једноставна питања и разговарају о понашањима и одлукама ликова, с циљем да развијају критичко мишљење и разумеју важност добрих избора. Поред тога библиотека овим програмима настоји да негује љубав према читању и развија радозналост, подстичући нове генерације да библиотеку доживљавају као простор инспирације, учења и игре. Дакле, премда деца нису примарна циљна група академских библиотека, постоје оправдани разлози за укључивање програма намењених најмлађима, када то услови дозвољавају. У крајњој линији, данашња деца су потенцијални будући студенти и корисници академских библиотека. Како истиче Ричард М. Доерти, бивши директор библиотеке Беркли универзитета у Калифорнији и председник Америчког библиотекарског удружења (1990–1991), „данашњи петогодишњак који се мучи да усвоји језичке вештине ускоро ће већ кренути на факултет. Изазови са којима се сада суочавамо неће бити решени брзо или лако. Ако библиотека заиста треба да постане извор информација, а не само репозиторијум књига и часописа, од кључног је значаја да се академски библиотекари укључе у напоре својих колега и помогну деци да постану успешни читаоци и успешни студенти“ (Dougherty 2022).

8. Ефекти програмских активности

Један од кључних изазова са којима се Аустријска библиотека у Београду суочава, а који нажалост није усамљен у савременој библиотечкој пракси, односи се на привлачење и дугорочно задржавање публике. Имајући у виду да се библиотечки фонд у највећој мери састоји од литературе на немачком језику, једну од примарних циљних група чине студенти Катедре за германистику Филолошког факултета Универзитета у Београду. Ипак, упркос пажљиво одабраној примарној и секундарној литератури, као и погодностима које библиотека нуди – бесплатном чланству и могућности позајмице до десет публикација на период од месец дана – остаје изазов како подстаћи веће интересовање и развити стабилну заједницу редовних корисника. Као један од фактора који утиче на овакву ситуацију може се издвојити и просторна позиција библиотеке. Иако је смештена у оквиру Универзитетске библиотеке, институције која окупља широку академску заједницу, разговори са студентима и наставним особљем Факултета указују на то да се они често радије опредељују за библиотеке које се налазе у непосредној близини њихове матичне катедре, попут библиотеке Катедре за германистику

или библиотеке Института Гете. У том контексту културни и образовни програми које библиотека организује добијају додатни значај, јер не представљају само допунску делатност библиотеке, већ важан инструмент њене видљивости и механизам повезивања са потенцијалним корисницима. Анализа реализованих програма показује да управо књижевни сусрети, радионице, филмске пројекције и интерактивни језички програми функционишу као полазна тачка за привлачење нових корисника. Посетиоци који у библиотеку долазе поводом појединачних културних и образовних програма неретко се касније враћају као корисници њених услуга, што указује да програмска делатност може имати значајну улогу у постепеном формирању стабилне читалачке заједнице око библиотеке.

Позитивни ефекти програмских активности уочени су и на индивидуалном плану. На основу писаних и усмених евалуација прикупљени су драгоцени увиди о значају ових активности из перспективе самих учесника. Значајан број посетилаца истакао је да учешће у програмима пре свега доприноси развоју њихових језичких компетенција, али и омогућава успостављање и учвршћивање контаката изван уобичајених кругова. Додатно, укључивање личности које се у академском контексту најчешће перципирају као носиоци ауторитета – попут универзитетских лектора и библиотечког особља – у неформално осмишљене активности доприноси развоју међусобног поверења и осећаја сигурности у комуникацији и напослетку стварању лепе атмосфере која се прелива и ван оквира наведених активности.

На пољу међународне сарадње Аустријска библиотека је током вишегодишњег ангажмана успоставила репутацију поузданог партнера. Као иницијатор и учесник бројних програма, учврстила је постојећа партнерства и проширила мрежу нових сарадника. Позитивна искуства и резултати претходно реализованих активности довели су до тога да библиотека континуирано добија нове понуде за сарадњу – било од партнерских установа које желе да је наново укључе у своје пројекте, било од аутора који, након успешних промоција својих дела у библиотеци, показују интересовање да поново гостују. Поред тога, партнери библиотеку неретко препоручују другим установама и појединцима као поузданог сарадника. Такви резултати указују да програми Аустријске библиотеке, осим што остварују културне и образовне циљеве, значајно доприносе изградњи међународних, али и националних партнерстава и ширењу културне мреже која повезује разнолику публику. У ширем контексту Аустријске библиотеке већ

четрдесет година истрајно и успешно промовишу аустријску културу, нарочито у Централној и Југоисточној Европи где су највише заступљене. Оне представљају поуздану платформу за међукултурни дијалог и развој културних мрежа изван граница појединачних држава, подстичу међународна истраживања и доприносе бољем узајамном разумевању културних традиција, које представља предуслов за мирну, стабилну и успешну Европу (Безпала 2025).

9. Закључак

Током више од двадесет година постојања, Аустријска библиотека у Београду стасала је у прави мали културно-образовни центар унутар широко разгранате мреже Аустријских библиотека у 28 земаља Европе и Азије. Кроз књижевне сусрете, изложбе, радионице и језичке програме подстиче се читање, критичко мишљење и доживотно учење. Ове активности омогућавају развој језичких, когнитивних и социјалних компетенција, док истовремено доприносе повезивању култура и граде интерактивно и пријатно окружење за учење и културни развој посетилаца. Све наведене активности додатно позиционирају Библиотеку на мапи значајних културних дешавања у Београду, док кроз програме путујућих изложби и онлајн радионица доприносе културној и образовној понуди широм Србије. Истовремено, ове активности привлаче нову читалачку публику, подстичући интересовање за књигу и читање и тиме доприносе формирању нових генерација редовних корисника. У закључку се може истаћи и да Аустријска библиотека не запоставља ни своју традиционалну улогу, већ посвећено негује постојећу читалачку заједницу и плански ради на њеном даљем ширењу и развоју.

Литература

- AASL. 2026. *International Games Month*. <https://www.ala.org/aasl/about/board>. Приступљено: 12. 2. 2026.
- Angelegenheiten, Bundesministerium für europäische und internationale. 2020. "Außen- und Europapolitischer Bericht 2020: Bericht des Bundesministers für europäische und internationale Angelegenheiten." Chap. Österreich-Bibliotheken, 225. Преузето 9. 3. 2026. <https://diglib.uibk.ac.at/urn/urn:nbn:at:at-ubi:2-40120>. Wien: Bundesministerium für europäische und internationale Angelegenheiten.

- Dougherty, Richard M. 2022. “‘Kids who Read Succeed’ and the Academic Librarian.” *College & Research Libraries News* 52 (3): 155–156.
- Ng-He, Carol. 2019. “Exhibits for All: Fostering a Creative Culture for Community Growth.” *Illinois Library Association Reporter* 37 (3): 12–16.
- Ng-He, Carol, and Elizabeth Meinke. 2022. “A History of Library Exhibitions and Their Development.” *Art Documentation: Journal of the Art Libraries Society of North America* 41 (1): 120–136.
- Klemar Bubić, Blaženka. 2019. “Die Österreich-Bibliothek in Zagreb (Austrijska Knjižnica Zagreb).” *Mitteilungen Der Vereinigung Österreichischer Bibliothekarinnen und Bibliothekare* 72 (1): 124–143.
- Marinkovic, Elisabeth. 2025. “Die Österreich-Bibliotheken als transkulturelles Netzwerk der Auslandskultur.”
- Mo, Jeffrey. 2019. “How does PISA define and measure reading literacy?” *PISA in Focus*, no. 101.
- Pavlović Babić, Dragica, and Aleksandar Baucal. 2010. “Čitalačka pismenost kao mera kvaliteta obrazovanja: procena na osnovu PISA 2009 podataka.” *Psihološka istraživanja* 13 (2): 25–50.
- Royan, Bruce, and Monika Cremer. 2004. *Guidelines for Audiovisual and Multimedia materials in libraries and other institutions*: 5. The Hague, IFLA Headquarters.
- Безпала, Галина. 2025. “Проект Австрійські бібліотеки за кордоном.” *Бібліотечний вісник*, no. 2, 42–50.
- Џидић, Шејла, and Свјетлана Ђелић. 2022. “Библиотеке као ‘треће место’ и место сусрета: пример Аустријске библиотеке у Београду.” *Савремена библиотека* 34 (39): 123–132.